

Студент 4 курсу

факультету обліку і аудиту ХНЕУ

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Анотація. Розглянуто поняття "прибуток" та подано власне бачення цього визначення. Також розглянуто особливості аналізу фінансових результатів підприємства і запропоновано технологію для повного та якісного дослідження фінансового аналізу.

Анотация. Рассмотрено понятие "прибыль" и представлено собственное видение этого определения. Также рассмотрены особенности анализа финансовых результатов предприятия и предложена технология для полного и качественного исследования финансового анализа.

Annotation. This paper discusses the concept of "profit" and gives author's own vision of this definition. Also the features of the analysis of enterprise financial performance is considered and the technology for full and qualitative investigation of the financial analysis is offered.

Ключеві слова: аналіз, прибуток, фінансовий результат, підприємницька діяльність, результат.

Ефективність діяльності підприємства багато в чому залежить від того, наскільки швидко і правильно воно орієнтується у ринкових відносинах. Аналіз фінансових результатів набуває при цьому особливої важливості і необхідності, адже умовою життєдіяльності підприємства й основою його ефективного розвитку на конкурентному ринку є стабільність.

Методичні підходи до аналізу фінансових результатів підприємства розглядаються в спеціальній літературі з економічного аналізу та аналізу господарської діяльності. Інструменти аналізу дозволяють встановити й оцінити фінансовий стан підприємства й зрозуміти, чому це становище виникло. Керівники підприємств, дивлячись у майбутнє, приймають рішення, які базуються на результатах аналізу, перш за все, фінансових результатів.

Метою дослідження є визначення основних аспектів аналізу фінансових результатів підприємства.

Загальні проблеми обліку та аналізу фінансових результатів в умовах ринкової економіки досліджувалися багатьма вітчизняними вченими. Значну увагу їм приділили в своїх працях Вороніна М. С., В'юн В. Г., Довгалюк В. І., Зятковський І. В., Паламарчук В. О., Поддєрьогін А. М., Філіна Г. І., Сопко В. В., Свідерський Є. І., Сук Л. К., Ткаченко Н. М., Чумаченко М. Г., Шкарабан С. І., Швець В. Г. та ін.

З розвитком економічної теорії визначення поняття "прибуток" постійно ускладнювалося. Дослідження літературних джерел показали відсутність єдності підходів щодо визначення сутності прибутку як економічної категорії. Так, Протопова В. О. та Полянський А. Н. [1] зазначають, що прибуток характеризує кінцевий результат діяльності, його отримання є обов'язковою умовою розширеного відтворення підприємства, забезпечення самофінансування та зміцнення його конкурентоспроможності на ринку, Бородіна Є. І. [2] вважає, що прибуток є основним фінансовим джерелом розвитку підприємства, науково-технічного вдосконалення його матеріальної бази і продукції всіх форм інвестування, Мочерний С. В. [3] говорить, що прибуток – це перетворена форма додаткового продукту й додаткової вартості, яка виражає відносини між власниками засобів виробництва і найманими працівниками з приводу його створення і привласнення, Алексюк А. Р. [4] вважає, що прибуток створює підґрунтя для активної участі всіх підрозділів підприємства у його формуванні і нарощуванні, що визначає зміст фінансової роботи на підприємстві (фінансове прогнозування та планування; аналіз та контроль виконання фінансових планів; розроблення заходів, спрямованих на поліпшення результатів фінансово-господарської діяльності). З огляду на ці визначення можна зробити висновок про неоднозначне трактування поняття прибутку та запропонувати власне визначення поняття: прибуток – головна мета підприємницької діяльності, основний узагальнювальний показник фінансових результатів господарської діяльності підприємств усіх видів, незалежно від їх організаційно-правової форми.

З переходом економіки України до ринкових відносин, суттєвого розширення прав підприємств у галузі фінансово-економічної діяльності значно зростає роль якісного аналізу та об'єктивної оцінки фінансових результатів діяльності підприємств.

У сучасних умовах господарювання, особливо для фінансування виробничої діяльності підприємствами використовується залучений капітал зовнішніх користувачів: фінансових органів, комерційних банків, податкових органів, акціонерів. Прийняття рішення інвестором про фінансування виробничої діяльності підприємства або рішення банків про надання кредиту базується на вивченні фінансових результатів [5].

Для власника оцінка фінансових результатів має важливе значення як інформаційна база про потенційні можливості збільшення прибутку, виявлення причин збитковості.

Як будь-який напрям аналітичного дослідження, аналіз фінансових результатів підприємства має відповісти певним вимогам і ґрунтуватися на загальних принципах. При цьому основними завданнями аналізу фінансових результатів діяльності підприємства є:

оцінка динаміки, обсягів, якості та структури фінансових результатів;

© Лісничка Т. В., 2013

виявлення факторів і кількісна оцінка їх впливу на фінансові результати;

встановлення доцільності та ефективності використання прибутку;
визначення резервів зростання прибутку та рентабельності, розробка рекомендацій щодо їх упровадження [6, с. 220].

Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства включає такі основні елементи дослідження:

"горизонтальний" аналіз фінансових результатів діяльності – дослідження змін кожного показника за поточний період, що аналізується;

"вертикальний" аналіз показників – дослідження структури відповідних показників і їх змін;

"трендовий" аналіз – дослідження в загальному вигляді динаміки зміни показників фінансових результатів діяльності за звітний період [7, с. 75].

Вчасний та об'єктивний аналіз фінансових результатів сприяє підвищенню ефективності діяльності підприємств, найбільш раціональному та ефективному використанню основних фондів, матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, усунення зайвих витрат. Отримані результати аналізу створюють об'єктивні умови для підвищення ефективності управлінських рішень, а також отримання об'рунтованої облікової та аналітичної інформації для планування й прогнозування фінансових результатів.

Для вдосконалення аналізу фінансових результатів було запропоновано таку технологію, яка наведена в таблиці.

Таблиця

Методика аналізу фінансових результатів підприємства

Етапи	Інструментарій	Отримані результати
1	2	3
1. Збір необхідної для аналізу інформації		
2. Проведення аналізу фінансового стану підприємства		
Аналіз основних показників ефективності фінансової сфери	Коефіцієнтний метод, порівняльний метод, методи горизонтального та вертикального порівняльного аналізу	Стан фінансової діяльності та фінансові можливості підприємства
Аналіз основних показників виробничої сфери		Ступінь придатності основних виробничих фондів, рівень використання основних засобів та матеріалів у дохідності підприємства
Аналіз основних показників розвитку підприємства		Стан виробництва та фінансових результатів; визначення перспектив для розвитку та закріплення позицій на ринку
Аналіз собівартості за елементами операційних витрат	Методи вертикального та горизонтального порівняльного аналізу	Зміна за період величини витрат на виробництво, які входять у собівартість продукції

Закінчення таблиці

1	2	3
Аналіз структури бухгалтерського балансу	Методи вертикального та горизонтального порівняльного аналізу	Величина змін, які відбулися за аналізований період та визначення наслідків
Аналіз фінансового стану підприємства	Коефіцієнтний метод, горизонтальний порівняльний аналіз	Рівень фінансових результатів, які зумовлюють можливості підприємства
Аналіз витрат від браку	Метод відносних різниць	Рівень понесених витрат від браку на виробництві
Аналіз рентабельності продукції	Метод базисних підстановок	Оцінка ефективності та раціональності використання вкладених коштів
3. Побудова економіко-математичних моделей		
Побудова лінійної багатofакторної регресійної економіко-математичної моделі	Методи кореляційного та регресійного аналізу	Виявлення загальних закономірностей, зв'язків та залежності між чистим прибутком та впливаючих на нього факторів
4. Формування висновків про загальний стан підприємства, виділення найвагоміших показників впливу на прибутки та доцільність прийняття відповідних управлінських рішень		

Наведена в таблиці методика є повною та результативною, оскільки за кожним методом отримуються відповідні результати, за якими можна робити важливі та значущі висновки для прийняття доцільних, ефективних управлінських рішень. Цю методику аналізу підприємства пропонується застосовувати в практичній діяльності підприємств.

У зв'язку з нестабільною економічною ситуацією в Україні кожне підприємство прагне до максимізації своїх фінансових результатів, що обумовлює необхідність проведення для них якісного аналізу з метою виявлення резервів зростання їх обсягів у майбутньому.

Аналіз фінансових результатів діяльності підприємств є важливим засобом підвищення конкурентоспроможності підприємства, цей факт набуває все більшого значення в умовах ринкової економіки. Здійснення якісного аналізу фінансових результатів дає відповіді на питання, що пов'язані з вирішенням проблем підвищення ефективності діяльності та забезпечення конкурентоспроможності підприємства на ринку.

Для якісного та повного аналізу дохідності підприємства була запропонована технологія аналізу фінансових результатів, за якою підприємство отримає результати, за якими керівництво підприємства зможе зробити висновки для прийняття ефективних управлінських рішень.

Наук. керівн. Мозгова Л. О.

Література: 1. Коноплицький В. А. Економічний словник. Тлумачно-термінологічний / В. А. Коноплицький, Г. І. Філіна. – К. : КНТ, 2007. – 580 с. 2. Бородіна С. І. Фінанси підприємств: навч. посібн. для вищ. навч. заклад. / С. І. Бородіна – К. : Либідь, 2004. – 324 с. 3. Мочерний С. В. Економічна теорія : посібник / С. В. Мочерний. – К. : Вища школа, 2002. – 435 с. 4. Алексюк А. Р. Ризик як один із чинників зростання прибутку підприємств / А. Р. Алексюк // Економіка. Фінанси. Право. – 2008. – № 3. – С. 17–21. 5. Череп О. Г. Особливості аналізу фінансового стану підприємств з метою запобігання їх неплатоспроможності / О. Г. Череп, А. І. Падалко // Економічний простір. – 2011. – № 47. – С. 293–299. 6. Андреева Г. І. Організація і методика економічного аналізу : навч. посібн. / Г. І. Андреева, В. А. Андреева. – Суми : ДВНЗ "УАБС НБУ", 2009. – 353 с. 7. Крамаренко Г. О. Фінансовий аналіз : підручник / Г. О. Крамаренко, О. С. Чорна. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 392 с.